

ĐẢM BẢO CHẤT LƯỢNG BÊN TRONG – CHÌA KHÓA ĐỂ ĐÀO TẠO ĐÁP ỨNG NHU CẦU XÃ HỘI TỪ THỰC TIỄN ÁP DỤNG QUY TRÌNH ĐẢM BẢO CHẤT LƯỢNG BÊN TRONG TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦ DẦU MỘT

Trần Ngọc Duyệt^(*)

() Thạc sĩ. Trường Đại học Thủ Dầu Một. Email: duyettm@tdmu.edu.vn.*

DOI: 10.37550/tdmu.CFR/2021.01.132

Tóm tắt

Đảm bảo chất lượng là sự cải tiến liên tục, có hệ thống, có cấu trúc đến chất lượng trong việc duy trì và nâng cao chất lượng. Hệ thống đảm bảo chất lượng bao gồm 02 yếu tố: Đảm bảo chất lượng bên ngoài là đề cập đến hệ thống đảm bảo chất lượng được vận hành bởi các tổ chức ở bên ngoài các cơ sở giáo dục; Đảm bảo chất lượng bên trong đề cập đến hệ thống đảm bảo chất lượng được thiết lập và vận hành bởi chính các cơ sở giáo dục đại học. Nói cách khác, cơ sở giáo dục đại học đóng vai trò chính trong hệ thống đảm bảo chất lượng bên trong. Nhưng để đảm bảo chất lượng, một trong những đòi hỏi quan trọng là trường đại học phải xây dựng và phát triển một hệ thống đảm bảo chất lượng bên trong (Internal Quality Assurance: IQA). Chính vì vậy, bài viết này nhằm mục đích thảo luận những vấn đề cơ bản về IQA trong giáo dục đại học; những vấn đề từ thực tiễn triển khai IQA tại Trường Đại học Thủ Dầu Một sau hơn 10 năm xây dựng và phát triển, xác định những định hướng trong công tác Đảm bảo chất lượng của nhà Trường giai đoạn 2020-2025 và tầm nhìn đến 2030.

Từ khóa: *đảm bảo chất lượng, chất lượng bên trong, đáp ứng chuẩn đầu ra, tiếp cận CDIO*

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh khoa học công nghệ là một thế giới phẳng, xu thế liên kết trong giáo dục và đào tạo, trao đổi sinh viên, giảng viên, công nhận và sử dụng chung kết quả đào tạo của nhau giữa các trường đại học trong nước và quốc tế là xu thế tất yếu. Vấn đề nâng cao và đảm bảo chất lượng là yếu tố cơ bản đảm bảo cho sự phát triển bền vững của các cơ sở giáo dục, các trường đại học. Trường đại học Thủ Dầu Một cũng không nằm ngoài xu thế đó, được hình thành trên cơ sở Trường Cao đẳng Sư phạm Bình Dương - một cơ sở đào tạo sư phạm uy tín của tỉnh Bình Dương, cung cấp đội ngũ giáo viên có chuyên môn, am tường nghiệp vụ giảng dạy và có tâm huyết với thế hệ trẻ.

Ngày 24 tháng 6 năm 2009, Đại học Thủ Dầu Một được thành lập theo Quyết định số 900/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ. Sứ mệnh của Trường là đào tạo nhân lực có chất lượng phục vụ phát triển kinh tế – xã hội và hội nhập quốc tế của tỉnh Bình Dương, miền Đông Nam Bộ - vùng kinh tế trọng điểm phía Nam và trở thành trung tâm tư vấn nghiên cứu trong khu vực.

Theo đuổi triết lý giáo dục “Học tập trải nghiệm - Nghiên cứu khoa học ứng dụng - Phục vụ cộng đồng”, nhà trường tạo ra môi trường văn hoá học tập ứng dụng và nuôi dưỡng khát vọng phục vụ cộng đồng của sinh viên. Nhà trường tin rằng sinh viên sẽ trở thành người hữu ích của xã hội, có ý thức phục vụ cộng đồng và thể hiện trách nhiệm của người trí thức thông qua việc học tập trải nghiệm để hình thành năng lực nghề nghiệp, khả năng nghiên cứu khoa học, lòng đam mê sáng tạo và sự tôn trọng đạo đức nghề nghiệp.

Sau sáu năm thành lập, trường Đại học Thủ Dầu Một vinh dự là thành viên của tổ chức CDIO thế giới (từ năm 2015); Là thành viên liên kết của Hiệp hội các trường đại học Đông Nam Á – AUN từ năm 2017. Tháng 11/2017, trường đạt Chuẩn kiểm định chất lượng giáo dục quốc gia. Tháng 10/2019, trường tiến hành đánh giá ngoài 4 chương trình đào tạo theo chuẩn kiểm định của Bộ Giáo dục và Đào tạo, kết quả đạt chuẩn 4 ngành. Tháng 12/2019, trường đánh giá ngoài 4 chương trình đào tạo theo chuẩn AUN-QA, kết quả đạt chuẩn 4 ngành.

Ngày 18/8/2020, Đại học Quốc gia Hà Nội và Mạng lưới các trường đại học Đông Nam Á (ASEAN University Network - AUN) đồng tổ chức hội thảo quốc tế “Đổi mới chất lượng giáo dục đại học” và giới thiệu hệ thống xếp hạng đối sánh do Việt Nam phát triển mang tên “University Performance Metrics” (UPM). Hội thảo cũng đã tiến hành nội dung quan trọng là công bố kết quả xếp hạng đối sánh và gắn sao lần đầu tiên cho 30 cơ sở giáo dục tại Việt Nam và ASEAN. Ở nhóm đại học định hướng ứng dụng, các trường đạt mức cao nhất là 4 sao, gồm có: trường ĐH Thủ Dầu Một, Học viện Ngoại Giao, trường ĐH Ngoại thương, trường ĐH Nguyễn Tất Thành, trường ĐH Quy Nhơn, trường ĐH West Visayas (Philippines). Ở nhóm đại học định hướng nghiên cứu, các trường đạt mức cao nhất là 5 sao, gồm: Đại học Quốc gia Hà Nội, trường ĐH Bách Khoa Hà Nội, trường ĐH Công nghệ - ĐHQG Hà Nội, trường Kasestar (Thái Lan), trường ĐH Khoa học tự nhiên – ĐHQG Hà Nội.

2. Quan điểm và mô hình IQA trong giáo dục đại học

Chất lượng luôn là mục tiêu trong giáo dục đại học nhưng chất lượng không tự nhiên xuất hiện. Để có chất lượng trường đại học phải có kế hoạch chiến lược, nguồn lực và tổ chức thực hiện theo một cách thức phù hợp, có tính hệ thống. Đảm bảo chất lượng được xác định như các hệ thống, chính sách, thủ tục, quy trình, hành động và thái độ được xác định từ trước nhằm đạt được, duy trì, giám sát và củng cố chất lượng (Woodhouse, 1998)^[1]. Đảm bảo chất lượng bao gồm đảm bảo chất lượng bên trong (Internal Quality Assurance: IQA) và đảm bảo chất lượng bên ngoài (External Quality Assurance: EQA).

Đảm bảo chất lượng bên trong là một từ được sử dụng khá thông dụng trong nhiều tổ chức giáo dục đại học, nhưng để giới thiệu và phát triển một hệ thống IQA có hiệu quả vẫn

còn là một câu hỏi lớn đối với nhiều nhà quản lý giáo dục. Do vậy, có nhiều quan điểm khác nhau về các thành tố trong IQA giữa các nhà quản lý giáo dục, giữa các nền giáo dục, các tổ chức kiểm định. Nhưng nhìn chung có sự thống nhất cao với nhau rằng IQA là một hệ thống, cấu trúc hướng đến duy trì và cải tiến chất lượng không ngừng. Trong khuôn khổ của chính sách giáo dục và quá trình phát triển của các trường đại học, hệ thống này cho phép các cơ sở đào tạo chứng minh rằng trường đại học biết được chất lượng các chương trình, các thành tựu đạt được so với kỳ vọng và sẵn sàng tiếp thu, đưa vào các yếu tố, phương tiện để đảm bảo chất lượng và cung cấp bằng chứng cho chất lượng đạt được trên thực tế. Hệ thống này được hình thành cũng nhằm quan tâm đến lợi ích và kỳ vọng của các đối tượng có liên quan trong hoạt động của trường, đặc biệt là các đối tượng bên ngoài trường như sinh viên, phụ huynh, nhà tuyển dụng. Do đó, sự phát triển của IQA được mong đợi để đảm bảo sự cân bằng thích hợp giữa các hành động thúc đẩy chất lượng bên trong của trường đại học với các quy trình đảm bảo chất lượng được thúc đẩy từ bên ngoài bởi các cơ quan đánh giá và kiểm định chất lượng học (ANECE, AQU & ACSUC, 2007)^[1].

Theo Mạng lưới các trường Đại học Đông Nam Á (ASEAN University Network: AUN) thì IQA là “tổng thể các hệ thống, nguồn lực và thông tin dành cho việc thiết lập, duy trì và cải thiện chất lượng và tiêu chuẩn của hoạt động giảng dạy, học tập, nghiên cứu và phục vụ cộng đồng. Đó là một hệ thống mà dưới sự tác động của nó, các nhà quản lý và nhân viên hài lòng với cơ chế kiểm soát đang hoạt động để duy trì và nâng cao chất lượng trong giáo dục đại học” (AUN, 2011, p.9)^[1].

AUN đã nhận thấy tầm quan trọng của chất lượng giáo dục đại học và nhu cầu phát triển hệ thống đảm bảo chất lượng để nâng cao chất lượng đào tạo, cải tiến nền giáo dục, tăng cường hoạt động nghiên cứu, phục vụ cộng đồng trong các trường đại học thành viên của AUN. Tổ chức này đã khởi xướng một mô hình IQA gồm các thành tố: công cụ kiểm tra; công cụ đánh giá; quy trình QA cho các hoạt động cụ thể; công cụ QA cụ thể; và các hoạt động liên tục cải thiện chất lượng.

3. Cấu trúc hệ thống đảm bảo chất lượng bên trong Trường Đại học Thủ Dầu Một

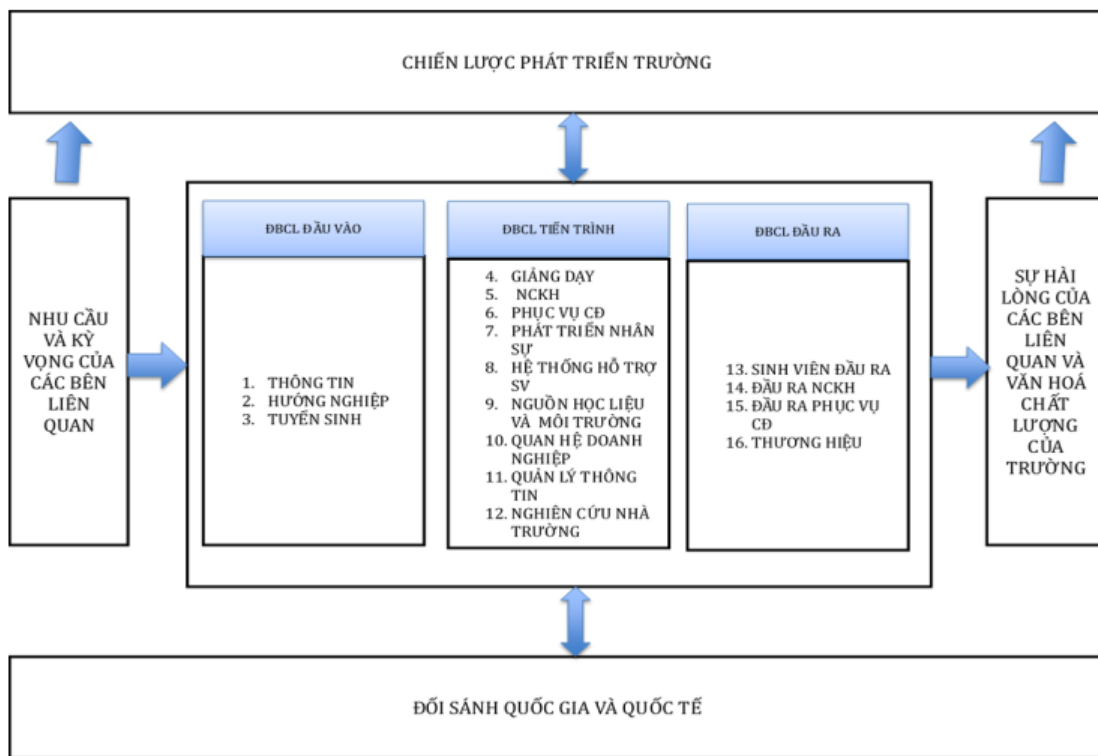
Hệ thống đảm bảo chất lượng bên trong của nhà trường được xây dựng trên theo Mô hình đảm bảo chất lượng của AUN-QA có sự tham khảo, đối sánh từ các mô hình của các trường tiên tiến trên thế giới. Hệ thống đảm bảo chất lượng bên trong của nhà trường bao gồm 03 cấp: chiến lược, hệ thống và chiến thuật nhằm thực hiện các chức năng giám sát, đánh giá và hỗ trợ cho các hoạt động đào tạo, nghiên cứu khoa học và phục vụ cộng đồng của nhà trường.

Nhà trường xây dựng chiến lược phát triển nhà trường giai đoạn 05 năm trong đó có nhóm chiến lược đảm bảo chất lượng và đề ra các mục tiêu chất lượng. Các đơn vị chuyên tải mục tiêu chiến lược của trường vào chiến lược và kế hoạch hành động của đơn vị để thực hiện. Các hoạt động đào tạo, quản lý và hỗ trợ của nhà trường được vận hành theo chu trình PDCA và gắn kết chặt chẽ với nhau để cùng hỗ trợ nhau đạt đến mục tiêu chiến lược. Trọng tâm của Hệ thống IQA của trường là đảm bảo chất lượng dạy và học, và sự nối kết

phù hợp giữa dạy và học với nghiên cứu khoa học và phục vụ cộng đồng. Một hệ sinh thái học thuật nối kết chặt chẽ nhà trường với thực tiễn tại doanh nghiệp nhằm cung cấp cho sinh viên các cơ hội học tập trải nghiệm và nghiên cứu ứng dụng đa dạng, linh hoạt và phù hợp với từng cá nhân người học.

4. Sơ đồ hệ thống Đảm bảo chất lượng bên trong của Trường Đại học Thủ Dầu Một

Những thành tố của hệ thống IQA được mô tả trong sơ đồ dưới đây (Hình 2.1) được cấu trúc dựa trên trên các yêu cầu của các tiêu chuẩn kiểm định quốc gia, khu vực và quốc tế, và phù hợp với chính sách chất lượng của nhà trường.

Hình 2.1. Sơ đồ hệ thống IQA của TDMU.

Hình 1. Sơ đồ hệ thống IQA của Trường Đại học Thủ Dầu Một

5. Chiến lược đảm bảo chất lượng của Trường Đại học Thủ Dầu Một

Chiến lược đảm bảo chất lượng là tài liệu phân tích thực trạng và trình bày kế hoạch đảm bảo chất lượng của nhà trường trong giai đoạn 05 năm tương ứng với Chiến lược phát triển nhà trường. Các thành phần liên quan bên trong đều tham gia vào việc xây dựng chiến lược nhà trường trong đó có chiến lược đảm bảo chất lượng. Các mục tiêu của chiến lược đảm bảo chất lượng của nhà trường được các đơn vị đồng thuận chuyển tải vào mục tiêu và kế hoạch hành động của từng đơn vị và phổ biến đến từng cá nhân để triển khai trong toàn trường. Toàn thể

cán bộ của nhà trường đều ý thức về trách nhiệm và nhiệm vụ tham gia vào việc thực hiện đảm bảo chất lượng của nhà trường thông qua công việc hàng ngày, góp phần hình thành văn hóa chất lượng của nhà trường. Chiến lược đảm bảo chất lượng được đánh giá giữa kỳ để điều chỉnh và đánh giá cuối kỳ để rút ra bài học kinh nghiệm cho giai đoạn sắp tới.

Các chiến lược cụ thể được đề ra trong chiến lược đảm bảo chất lượng của nhà trường được nhà trường xem xét khi ra các quyết định phân bổ nguồn lực cho các đơn vị thực hiện mục tiêu chất lượng. Chiến lược đảm bảo chất lượng của nhà trường gồm các mục tiêu như sau:

Mục tiêu 1: Cải tiến liên tục hệ thống đảm bảo chất lượng bên trong

Áp dụng nguyên lý PDCA vào tất cả các khía cạnh công việc.

Cải tiến IQA đạt chuẩn AUN-QA

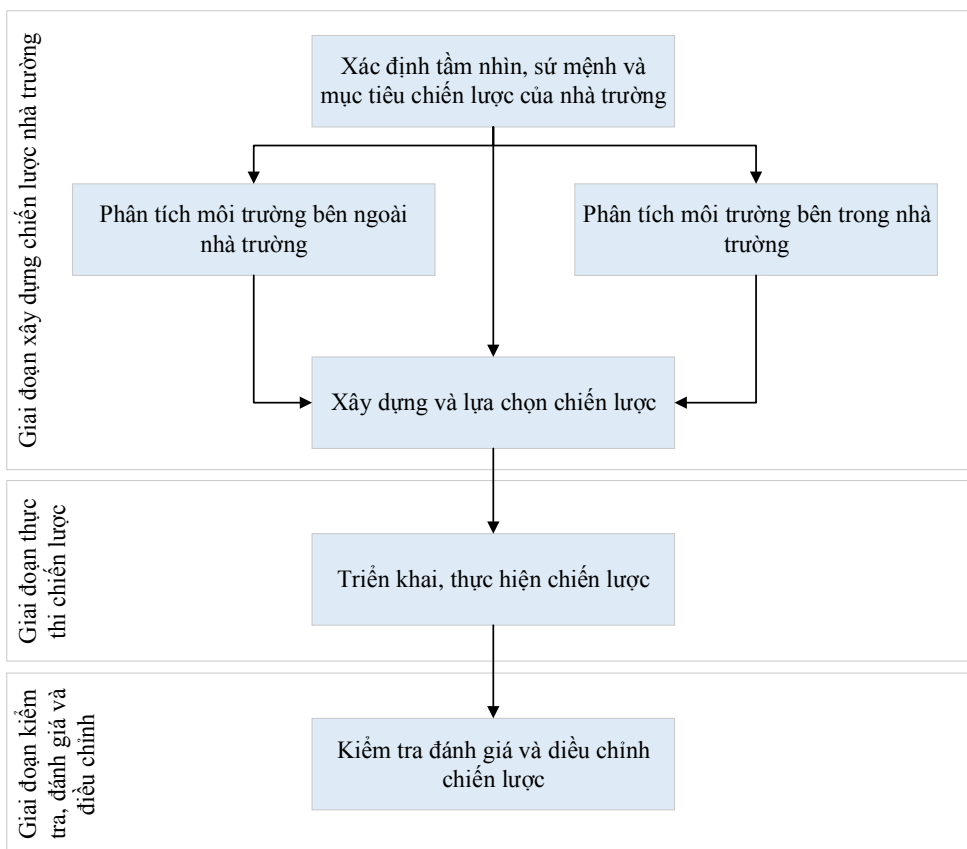
Áp dụng hệ thống quản lý dựa trên Công nghệ thông tin cho toàn trường

Mục tiêu 2: Chuẩn hóa các hoạt động theo bộ tiêu chuẩn chất lượng của AUN-QA

Cải tiến liên tục Chương trình đào tạo theo chuẩn AUN-QA.

Nâng cao năng lực quản trị đại học cho cán bộ lãnh đạo và quản lý theo chuẩn tiên tiến.

Thực hiện kế hoạch chiến lược để tăng cường mối quan hệ với doanh nghiệp và cộng đồng.

Hình 2. Quy trình xây dựng Chiến lược phát triển Nhà trường.

6. Kết quả đạt được và những tồn tại

Sự vận hành của hệ thống IQA-TDMU những năm qua đã mang lại nhiều hiệu quả, đóng góp tích cực cho sự phát triển của Trường:

Một là, nhận thức về yêu cầu đảm bảo chất lượng trong đội ngũ cán bộ, viên chức của Trường đã có những chuyển biến rất tích cực. Các hoạt của Trường luôn hướng đến mục tiêu nâng cao chất lượng đào tạo và cũng chính mục tiêu này đã thúc đẩy sự phát triển của công tác đảm bảo chất lượng. Sự thay đổi nhận thức đã tạo ra những thuận lợi cho quá trình triển khai thực hiện các kế hoạch đánh giá, giám sát chất lượng nội bộ, nâng cao tính chuyên nghiệp, hiệu quả các hoạt động của nhà trường. Vì vậy, có thể nói sự vận hành của hệ thống IQA đã góp phần hình thành văn hóa chất lượng ở Trường Đại học Thủ Dầu Một.

Hai là, hệ thống văn bản, quy trình, quy định tạo cơ sở cho các hoạt động đảm bảo chất lượng trong Trường được vận hành có hiệu quả đã được xây dựng và ban hành. Việc ban hành, xuất bản Sổ tay đảm bảo chất lượng hiện hành với 10 chương nêu rõ các cam kết chất lượng giáo dục của Trường, hệ thống quản lý chất lượng, quy định trách nhiệm lãnh đạo, quản lý nguồn lực, quản lý quá trình giảng dạy, học tập và nghiên cứu khoa học, quy định đo lường, phân tích và cải tiến và các tài liệu, văn bản hướng dẫn thực hiện công tác đảm bảo chất lượng trong Trường đã trở thành một tài liệu quan trọng cho hoạt động đảm bảo chất lượng của Trường Đại học Thủ Dầu Một và sự vận hành của hệ thống IQA.

Ba là, trình độ nhận thức và năng lực tổ chức triển khai các hoạt động đảm bảo chất lượng được nâng cao, đáp ứng tốt các yêu cầu đặt ra trong công tác. Chính vì vậy, công tác tự đánh giá cơ sở của Trường đã triển khai thực hiện có hiệu quả. Trường đã thực hiện đánh giá ngoài theo bộ tiêu chí của Bộ GD&ĐT vào năm 2017. Từ năm 2017 đến nay là quá trình cải thiện không ngừng để nâng cao chất lượng đào tạo, nghiên cứu khoa học.

Việc vận dụng bộ tiêu chuẩn AUN-QA trong việc thiết kế, vận hành và sử dụng để đánh giá các chương trình đào tạo đã đóng góp quan trọng trong việc nâng cao chất lượng đào tạo và khẳng định uy tín của Trường Đại học Thủ Dầu Một trong hệ thống giáo dục đại học Việt Nam và khu ASEAN.

Bốn là, các hoạt động đánh giá chất lượng như khảo sát lấy ý kiến của các bên liên quan về chất lượng giảng dạy môn học, chất lượng khóa học, chất lượng quản lý phụ vụ, chất lượng đào tạo của chương trình. Các hoạt động này được thực hiện định kỳ theo từng năm học. Những hoạt động này đã cung cấp cho lãnh đạo trường, lãnh đạo các đơn vị, giảng viên những thông tin, dữ liệu, những ý kiến đóng góp có giá trị của của cán bộ, giảng viên, sinh viên, cựu sinh viên và nhà tuyển dụng, làm cơ sở cho việc đưa ra những giải pháp nâng cao chất lượng giảng dạy, chất lượng đào tạo và chất lượng phục vụ trong Trường Đại học Thủ Dầu Một.

Bên cạnh những kết quả đạt được, sự vận hành của hệ thống IQA-TDMU cần tiếp tục cải tiến, hoàn thiện và nâng cao chất lượng hoạt động. Sự am hiểu về công tác đảm bảo chất lượng, khoa học giáo dục của đội ngũ cán bộ tham gia trong hệ thống IQA vẫn chưa sâu, không được đào tạo chuyên nghiệp; sự gắn kết của một vài đơn vị trong công tác cải tiến chất lượng chưa chặt chẽ, một số khâu chưa vận hành theo hệ thống.

7. Kết luận

Xác định mục tiêu học tập và mục tiêu công dân thông qua quá trình nghiên cứu, học tập kết hợp với phục vụ cộng đồng; phát triển các nội dung phục vụ cộng đồng lồng ghép vào chương trình đào tạo, tạo ra văn hóa phục vụ cho sinh viên thông qua quá trình trải nghiệm học tập gắn với việc phục vụ cộng đồng một cách có kế hoạch, có định hướng, có cơ hội để phản hồi, suy ngẫm từ những trải nghiệm học tập - phục vụ cộng đồng.

Tạo cơ hội để sinh viên thể hiện kinh nghiệm và kết nối các mục tiêu học tập, nghiên cứu học thuật với mục tiêu công dân được lồng ghép trong hoạt động học tập, trải nghiệm; giúp sinh viên thấu hiểu sâu sắc về bối cảnh kinh tế, xã hội, văn hóa để hình thành những khái niệm nêu ra trong môn học.

Đem lại cho sinh viên các nhóm kỹ năng quan trọng: kỹ năng phản biện, kỹ năng giao tiếp, kỹ năng nghề nghiệp, xã hội; trách nhiệm dân sự; trách nhiệm công dân toàn cầu... Hướng tới việc hình thành một thế hệ nhân lực tiên tiến, nhân văn, nhận thức sâu sắc và có trách nhiệm với xã hội; thấu hiểu các vấn đề mang tính toàn cầu; phát triển năng lực làm việc chuyên nghiệp thông qua việc kết nối chặt chẽ với doanh nghiệp và cộng đồng.

Quan điểm chất lượng của nhà trường là “Chất lượng là quá trình”. Nhà trường xác định các bên liên quan bao gồm: sinh viên, nhà trường, nhà nước, giảng viên, cựu sinh viên, nhà tuyển dụng, nhà tuyển dụng tiềm năng, các hiệp hội nghề nghiệp và các tổ chức xã hội. Mục tiêu của hệ thống đảm bảo chất lượng bên trong là mang lại sự hài lòng cho các bên liên quan.

Trường Đại học Thủ Dầu Một cam kết xây dựng một môi trường học thuật tích cực, trải nghiệm thực tiễn, thích ứng nhanh với sự thay đổi nhằm cung ứng nguồn nhân lực chất lượng cao, góp phần thúc đẩy sự phát triển kinh tế, xã hội của Bình Dương, các tỉnh phía nam, của Việt Nam, khu vực và quốc tế thông qua những chính sách cụ thể:

Tạo lập môi trường học thuật nhằm nuôi dưỡng nhân cách, tinh thần sáng tạo, khởi nghiệp, đáp ứng nhu cầu học tập suốt đời của người học.

Đẩy mạnh liên kết mang tầm chiến lược với doanh nghiệp để đào tạo nguồn nhân lực đáp ứng tốt yêu cầu của nhà tuyển dụng trong nước và quốc tế.

Không ngừng nâng cao chất lượng đào tạo, nghiên cứu khoa học và phục vụ cộng đồng dựa trên mô hình PDCA (Plan-Do-Check-Act).

Phát triển một mô hình xã hội học tập trong nhà trường với sự tham gia của cán bộ giảng viên, sinh viên và doanh nghiệp.

Để đáp ứng nhu cầu của ngày càng tăng của xã hội về tri thức mới và năng lực nghề nghiệp, tuân thủ qui định của nhà nước, cũng như thực hiện tầm nhìn và sứ mệnh của trường Đại học Thủ Dầu Một, nhà trường thiết kế các chương trình giáo dục theo các tiêu chuẩn quốc gia, quốc tế. Các chương trình của nhà trường được triển khai và cải tiến liên tục nhằm cung cấp cho người học những năng lực và kỹ năng đa dạng đáp ứng nhu cầu học tập và kỳ vọng của mỗi cá nhân, tạo ra vị thế cạnh tranh cho họ trong thị trường lao động thời kỳ 4.0.

Tài liệu tham khảo

- [1] Đại học Quốc gia TP. HCM (2017), *Hướng dẫn sử dụng bộ tiêu chuẩn AUN-QA cấp cơ sở đào tạo, phiên bản 2.0.*
- [2] Trường Đại học Thủ Dầu Một (2020), *Sổ tay đảm bảo chất lượng trường đại học Thủ Dầu Một.*
- [3] Trường Đại học Thủ Dầu Một (2020), *Báo cáo tự đánh giá giữa chu kỳ kiểm định chất lượng giáo dục (giai đoạn 5 năm 2017-2022).*
- [4] <http://ieit.edu.vn/vi/thu-vien-tap-chi/tap-chi-kinh-te-doi-ngoai/item/655-mot-so-de-xuat-thiet-lap-he-thong-dam-bao-chat-luong-ben-trong-co-so-giao-duc-dai-hoc>.
- [5] <https://tdmu.edu.vn/tin-tuc/tin-tong-hop/truong-dai-hoc-thu-dau-mot-dat-chuan-4-sao>.